

Joseph Roth

Visat núm. 4

(octubre 2007)

per Heike van Lawick

Joseph Roth va néixer el 1894 a Brody (Ucraïna), una petita ciutat de la Galítzia oriental. De família jueva, estudià filosofia i literatura alemanya a Lwiw (llavors Lemberg) i a Viena. El 1916 s'enrolà a l'exèrcit per participar en la Primera Guerra Mundial. Un dels periodistes més brillants dels anys vint, treballà a Viena i a Berlín, d'on fugí el 1933. Del 1934 al 1939 visqué a París, on morí a conseqüència d'una pulmonia, empobrit i alcoholitzat. L'ensorrament de l'imperi austrohongarès és un dels temes clau de les seves obres, amb uns protagonistes que han perdut la pàtria i l'orientació vital. Els crítics n'han destacat un llenguatge cristal·lí i rítmic, al servei d'una gran capacitat d'observació, combinada amb un humor sovint incisiu. En català, s'han publicat els llibres: *Hotel Savoy* (1985), *La marxa de Radetzky* (1985), *La rebel·lió* (1989), *Job* i *La llegenda del sant bevedor* (1993) i *El pes fals* (2006), a més de *La fugida sense fi* (1995).

Escrita el 1927, *La fugida sense fi* pertany a l'anomenat nou objectivisme (*neue Sachlichkeit*), que es proposava relatar fets reals observats. En acabar la Primera Gran Guerra, el presoner de guerra Franz Tunda, abans tinent primer de l'exèrcit austrohongarès, ha perdut tots els punts de referència. Roth narra la constant fugida del protagonista, que el porta de primer a Sibèria, on viu, amb un nom fals, la Revolució i la transformació de la jove societat soviètica, al costat de Natasha, per a la qual l'amor és un hàbit burgès; a Ucraïna es casa amb Alija, una dona silenciosa, i duu una vida corrent i monòtona; l'amistat amb un matrimoni francès el fa recordar l'antiga promesa, Irene, i torna a Viena; incapaç d'integrar-se en aquella societat que li resulta estranya, busca refugi a casa del seu germà, que fa de director d'orquestra a Renània, en una societat que Tunda qüestiona radicalment; a Berlín, s'assabenta que Irene s'ha casat i viu a París, s'hi trasllada i decideix quedar-s'hi, malgrat no encaixar tampoc en aquella ciutat, i a pesar que Irene ni tan sols el reconeix. La recerca de la pròpia identitat i d'uns valors acceptables es converteix en una fugida sense fi, ja que el protagonista no troba resposta en la família, ni en la societat, ni en la pàtria, en el sentit tradicional: «De tan sobrer com ell, no hi havia ningú al món», són les darreres paraules de la novel·la.